Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) (Diwygio) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Llywodraeth Leol ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) (Diwygio) 2021. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Julie James AS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
19 Mawrth 2021

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) (Diwygio) 2021 ("y Rheoliadau hyn") yn diwygio Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) 2001 ("Rheoliadau 2001") i ddarparu ar gyfer cyhoeddi'n electronig ddogfennau sy'n ymwneud â chyfarfodydd gweithrediaethau awdurdodau lleol a'u pwyllgorau ("cyfarfodydd gweithrediaethau") a phenderfyniadau gweithrediaethau a wneir gan weithrediaethau ac aelodau unigol o weithrediaeth.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Dim

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mewn ymateb i bandemig COVID-19, gwnaeth Gweinidogion Cymru ddarpariaeth yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 ("Rheoliadau 2020") i alluogi awdurdodau lleol yng Nghymru i gyfarfod yn ddiogel ac yn gyfreithlon drwy ddulliau o bell yn ystod y pandemig.

Addasodd rheoliad 23 o Reoliadau 2020 ddarpariaethau penodol yn Rheoliadau 2001 i ddarparu ar gyfer cyhoeddi'n electronig ddogfennau sy'n ymwneud â chyfarfodydd gweithrediaethau awdurdodau lleol a phenderfyniadau gweithrediaethau.

Mae terfyn amser ar Reoliadau 2020 ac nid yw rheoliad 23 ond yn gymwys i gyfarfod a gynhelir, neu benderfyniad gweithrediaeth a wneir, cyn diwedd 30 Ebrill 2021.

Mae adran 47 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ("Deddf 2021"), ac Atodlen 4 (fel y'i cyflwynwyd gan adran 49) iddi, yn gwneud darpariaeth fel y gallai prif gynghorau a chyrff llywodraeth leol eraill barhau i gyfarfod o bell o 1 Mai 2021 ymlaen ac i ddogfennau cyfarfodydd cysylltiedig gael eu cyhoeddi'n electronig, ond nid oedd yn bosibl yn yr amser a oedd ar gael i wneud diwygiadau yn ystod camau gwella'r Bil i fodloni gofynion gweithrediaethau prif gynghorau, sydd ychydig yn wahanol.

Felly, mae angen darpariaeth drwy'r Rheoliadau hyn i ddiwygio Rheoliadau 2001 i gysoni'r trefniadau y mae'n ofynnol i weithrediaethau awdurdodau lleol eu cynnal â'r rhai y mae'n ofynnol i brif gynghorau a chyrff awdurdodau lleol eraill eu cynnal.

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan adrannau 22 a 105 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (“Deddf 2000”).

Mae adran 22 o Ddeddf 2000 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth drwy reoliadau ynghylch cyfarfodydd gweithrediaethau awdurdodau lleol, dogfennau sy'n ymwneud â chyfarfodydd o'r fath a mynediad y cyhoedd at wybodaeth a dogfennau sy'n ymwneud â chyfarfodydd o'r fath.

Mae adran 105(5) o Ddeddf 2000 a pharagraffau 30 a 34 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn darparu y bydd y weithdrefn penderfyniad negyddol yn gymwys i reoliadau a wneir o dan adran 22 o Ddeddf 2000.

Bydd adrannau 47 a 49 o Ddeddf 2021, ac Atodlen 4 iddi, yn cael eu dwyn i rym yn llawn ar 1 Mai 2021 gan Orchymyn Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Cychwyn Rhif 3 a Darpariaeth Drosiannol) 2021 a wnaed ar 17 Mawrth 2021.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau 2001 i adlewyrchu'r ffaith y gellir cynnal cyfarfodydd gweithrediaethau yn rhannol neu yn gyfan gwbl drwy ddulliau o bell, yn rhinwedd adran 47 o Ddeddf 2021. Maent hefyd yn gwneud diwygiadau ategol i Reoliadau 2001 i'w gwneud yn ofynnol i ddogfennau sy'n ymwneud â chyfarfodydd o'r fath gael eu cyhoeddi'n electronig, gan gynnig y fantais ychwanegol o sicrhau bod gwybodaeth o'r fath ar gael yn ehangach.

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau 2001 i'w gwneud yn ofynnol i hysbysiadau o gyfarfodydd gweithrediaethau ddarparu gwybodaeth berthnasol am yr holl amgylchiadau posibl y gellir cynnal cyfarfodydd o'r fath ynddynt, a phan fo'n briodol, sut i gael mynediad atynt (h.y. a yw’r cyfarfod yn un agored neu gaeedig ac a yw’n cael ei gynnal yn gyfan gwbl o bell, mewn lleoliad neu’n gyfuniad o'r rhain).

Gwneir diwygiadau hefyd fel y bydd rhaid cyhoeddi dogfennau penodol yn electronig ar wefan yr awdurdod lleol perthnasol (yn amodol ar eithriadau sy'n ymwneud â pheidio â datgelu gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu wedi'i heithrio o gael ei chyhoeddi).

Dyma'r dogfennau dan sylw:

- hysbysiadau;
- agendâu;
- adroddiadau cysylltiedig;
- datganiadau ysgrifenedig o benderfyniadau gweithrediaethau;
- adroddiadau a ystyriwyd wrth wneud penderfyniadau gweithrediaethau;
- papurau cefndir sy'n berthnasol i benderfyniadau gweithrediaethau.

Mae'r gofynion presennol sy’n ei gwneud yn ofynnol i sicrhau bod dogfennau o'r fath ar gael i'w harchwilio yn swyddfeydd yr awdurdod lleol perthnasol yn cael eu disodli gan y gofynion ar gyfer eu cyhoeddi’n electronig. Fodd bynnag, os nad yw'n rhesymol ymarferol cyhoeddi papur cefndir yn electronig ym marn y swyddog priodol (er enghraifft, pe bai’r papur dan sylw yn siarter hanesyddol

fregus sy'n rhoi breintiau hynafol penodol), rhaid sicrhau bod o leiaf un copi o'r ddogfen ar gael i'w archwilio ym mhrif swyddfeydd yr awdurdod dan sylw.

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn cyflwyno gofynion newydd mewn perthynas â'r wybodaeth y mae rhaid ei chynnwys yn y datganiadau ysgrifenedig sy’n ofynnol i gofnodi penderfyniadau gweithrediaeth. Rhaid i'r datganiad ysgrifenedig ar gyfer cyfarfod gweithrediaeth lle y gwnaed penderfyniad gweithrediaeth gynnwys enwau'r personau a oedd yn y cyfarfod ac unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb; a rhaid i'r datganiad ysgrifenedig ar gyfer penderfyniad gweithrediaeth a wnaed gan aelod unigol o'r weithrediaeth gynnwys enw'r sawl a wnaeth y penderfyniad.

Rhaid i'r dogfennau y mae rhaid eu cyhoeddi'n electronig yn rhinwedd y Rheoliadau hyn barhau i fod ar gael yn electronig am chwe blynedd o ddyddiad y cyfarfod a'r penderfyniad y maent yn ymwneud â hwy. O dan yr amgylchiadau eithriadol lle mae rhaid sicrhau bod papur cefndir ar gael i'w archwilio, rhaid i'r ddogfen honno hefyd barhau i fod ar gael i'w harchwilio am chwe blynedd.

Mae'n bosibl na fydd rhai o drigolion awdurdod lleol yn gallu cael mynediad at ddogfennau cyfarfod gweithrediaeth y mae'n ofynnol eu cyhoeddi'n electronig. Gwneir darpariaeth i'w gwneud yn ofynnol i brif gynghorau roi cyfleusterau ar waith i alluogi aelodau o'r cyhoedd na fyddent fel arall yn gallu gwneud hynny i gael mynediad at y dogfennau y mae'n ofynnol eu cyhoeddi'n electronig.

Mae darpariaeth newydd hefyd wedi’i chynnwys i'w gwneud yn ofynnol i brif gynghorau roi sylw i ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru ynghylch arfer swyddogaethau o dan Reoliadau 2001 fel y’u diwygiwyd.

Dirymir y tramgwydd o rwystro hawliau i archwilio neu gopïo dogfennau o dan Reoliadau 2001 ar y sail nad oes cyfiawnhad dros hynny mwyach, o ystyried y bydd y dogfennau ar gael yn gyffredinol ac yn hygyrch drwy eu cyhoeddi’n electronig ac o ystyried y trefniadau eraill y mae rhaid eu gwneud.

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn gwneud darpariaeth drosiannol sy'n ymwneud â chamau a gymerir cyn 1 Mai 2021 mewn perthynas â chyfarfodydd a gynhelir ar neu ar ôl y dyddiad hwnnw.

5. Ymgynghori

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud diwygiadau angenrheidiol i Reoliadau 2001, sy'n gyson â'r rhai a wnaed ar gyfer prif gynghorau a chyrff llywodraeth leol eraill gan Atodlen 4 i Ddeddf 2021. Maent hefyd yn gyson â'r addasiadau i

Reoliadau 2001 a gymhwyswyd i gyfarfodydd gweithrediaethau gan Reoliadau 2020.

Yn sgil bygythiad difrifol y coronafeirws, a’r angen i’r Rheoliadau hyn ddod i rym ar 1 Mai, nid oes ymgynghoriad cyhoeddus wedi’i gynnal mewn perthynas â’r Rheoliadau hyn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal ymgyngoriadau cynghori â chynrychiolwyr prif awdurdodau lleol a chyrff sy’n cynrychioli llywodraeth leol yng Nghymru.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau.

Wrth gynnal yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, ystyriwyd dau opsiwn:

- Opsiwn 1: Gwneud Dim
- Opsiwn 2: Cyflwyno offeryn statudol i ddiwygio Rheoliadau 2001

Costau a manteision

<u>Opsiwn 1</u>

Dyma'r opsiwn sylfaenol ac, yn hynny o beth, ni fyddai'r opsiwn hwn yn cyflwyno unrhyw newid. Byddai gweithrediaethau prif gynghorau yn parhau i weithredu yn unol â gofynion Rheoliadau 2001.

<u>*Costau a manteision*</u>

Ni fyddai costau na manteision ychwanegol ynghlwm wrth yr opsiwn hwn.

<u>*Risgiau ac anfanteision*</u>

Mae risgiau neu anfanteision ynghlwm wrth yr opsiwn hwn.

Gallai gosod gofynion ar gyfarfodydd gweithrediaeth prif gyngor sy’n wahanol i’r gofynion ar gyfarfodydd y prif gyngor arwain at ddryswch ac anghysondeb.

Byddai aelodau o'r cyhoedd yn gallu cael mynediad, yn electronig, at hysbysiadau a dogfennau cyfarfodydd eraill y prif gyngor a'i bwyllgorau a'i is-bwyllgorau, ond mae’n bosibl na fyddai modd cael mynediad at hysbysiadau a dogfennau cyfarfodydd y weithrediaeth ond drwy fynd i un o swyddfeydd y cyngor. Mae'r rhan fwyaf o brif gynghorau yn cyhoeddi hysbysiadau a dogfennau penodol yn electronig fel arfer, ond efallai na fydd yr argaeledd yn gyson.

Mae adran 47 o Ddeddf 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau sy'n sicrhau y gellir cynnal eu cyfarfodydd mewn modd sy'n galluogi personau nad ydynt yn yr un lle i fynychu’r cyfarfod. Bydd yn ofynnol i brif

gynghorau wneud trefniadau o dan yr adran hon mewn perthynas â'u gweithrediaeth.

O dan yr opsiwn hwn, ni fyddai'r hysbysiadau o gyfarfodydd sy'n ofynnol o dan Reoliadau 2001 yn cyd-fynd â gofynion adran 47 o Ddeddf 2021, gan ei bod yn ofynnol o dan Reoliadau 2001 i'r hysbysiad roi gwybodaeth am *leoliad* ac amser cyfarfod yn unig. Felly, ni fyddai'n cynnwys pob gwybodaeth berthnasol am yr holl amgylchiadau posibl y gellir cynnal cyfarfodydd o'r fath ynddynt yn awr, a phan fo'n briodol, sut i gael mynediad atynt (h.y. a yw'r cyfarfod yn un agored neu gaeedig ac a yw'n cael ei gynnal yn gyfan gwbl o bell, mewn lleoliad neu'n gyfuniad o'r rhain).

Yn ogystal, tra mae pandemig Covid-19, a chyfyngiadau cysylltiedig, yn parhau ni fyddai gweithrediaethau prif gynghorau yn gallu cyfarfod mewn modd diogel o ran Covid o dan yr opsiwn hwn.

<u>Opsiwn 2</u>

O dan yr opsiwn hwn, byddai Rheoliadau 2001 yn cael eu diwygio i gysoni'r trefniadau y mae'n ofynnol i weithrediaethau awdurdodau lleol eu cynnal â'r rhai y mae'n ofynnol i brif gynghorau a chyrff awdurdodau lleol eraill eu cynnal.

<u>*Costau*</u>

Gofyniad i gynnwys gwybodaeth ychwanegol mewn hysbysiadau a datganiadau ysgrifenedig

Nid ystyrir y bydd y gofyniad i gynnwys gwybodaeth ychwanegol yn yr hysbysiadau o gyfarfodydd gweithrediaethau nac yn y datganiadau ysgrifenedig sy'n ofynnol i gofnodi penderfyniadau gweithrediaethau yn arwain at gostau ychwanegol. Mae eisoes yn ofynnol i brif gynghorau baratoi'r dogfennau hyn a chynnydd bach iawn sydd yn yr wybodaeth y mae rhaid iddynt ei chynnwys.

Gofyniad i gyhoeddi'n electronig

Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys i weithrediaeth prif gynghorau yn unig; mae'r cynghorau hyn ers tro wedi meddu ar y gallu i gyhoeddi'n electronig ar eu gwefannau yr wybodaeth sy'n ofynnol o dan y Rheoliadau hyn ac maent wedi bod yn gwneud hynny ers blynyddoedd lawer.

Mae hi wedi bod yn ofynnol i brif gynghorau gyhoeddi'r dogfennau amrywiol yn electronig ers i Reoliadau 2020 gael eu gwneud ym mis Ebrill 2020 ac mae unrhyw ofynion ychwanegol i gyhoeddi'n electronig yn fach iawn.

Ystyrir bod y Rheoliadau hyn yn taro cydbwysedd priodol rhwng:
- (a) sicrhau bod cofnodion electronig sy'n ymwneud â chyfarfodydd gweithrediaeth prif gyngor yn parhau i fod ar gael i'r cyhoedd graffu arnynt am gyfnod rhesymol o amser; a
- (b) peidio â'i gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gynnal y cofnodion hynny am gyfnod amhenodol.

Gofyniad i roi cyfleusterau ar waith i alluogi aelodau o'r cyhoedd, na fyddent fel arall yn gallu gwneud hynny, i gael mynediad at y dogfennau y mae'n ofynnol eu cyhoeddi'n electronig

Nid ystyrir y bydd unrhyw gostau ychwanegol o'r gofyniad newydd i roi cyfleusterau ar waith i alluogi aelodau o'r cyhoedd, na fyddent fel arall yn gallu gwneud hynny, i gael mynediad at y dogfennau y mae'n ofynnol eu cyhoeddi'n electronig. Ar hyn o bryd, o dan Reoliadau 2001, mae'n ofynnol i brif gynghorau sicrhau bod y dogfennau penodedig mewn perthynas â chyfarfod y weithrediaeth ar gael i'w harchwilio yn eu swyddfeydd.

O dan y gofyniad diwygiedig, bydd cynghorau yn gallu dewis y cyfleusterau y maent yn eu gweithredu er mwyn cydymffurfio â gofynion y Rheoliadau diwygiedig, gan sicrhau eu bod yn briodol i'r person dan sylw.

Gallai hyn, er enghraifft, olygu archwilio'r dogfennau yn swyddfeydd y cyngor yn unol â Rheoliadau 2001, postio dogfennau neu alluogi rhywun i ddod i ganolfan gymunedol cyngor ar amser penodol i weld y dogfennau ar-lein. Fodd bynnag, credwn fod yr achlysuron hyn yn debygol o fod yn gymharol brin ac mai dim ond llond llaw o ddogfennau fyddai dan sylw, ac o ganlyniad mae'n debygol y bydd rhai arbedion i brif gynghorau gan na fydd rhaid iddynt mwyach neilltuo lle a staff ar gyfer y posibilrwydd y bydd aelodau o'r cyhoedd yn cyrraedd i archwilio dogfennau. Er hynny, mae'r arbediad yn fach iawn ac nid yw'n hysbys ar hyn o bryd.

<u>Manteision</u>

O dan Opsiwn 2, byddai Rheoliadau 2001 yn cael eu moderneiddio yn unol â'r diwygiadau a wnaed i ddeddfwriaeth, gan gynnwys Rhan 5A o Ddeddf 1972, ac Atodlen 12 iddi, gan Atodlen 4 i Ddeddf 2021.

Wrth alinio Rheoliadau 2001 â darpariaethau Deddf 2021, byddai'r opsiwn hwn yn sicrhau cysondeb ar draws cyfarfodydd y prif gyngor a'i weithrediaeth. Pan fyddant yn ceisio cael mynediad at hysbysiadau a dogfennau cyfarfodydd prif gyngor, boed yn gyfarfodydd o'r cyngor llawn, pwyllgor neu is-bwyllgor neu'r weithrediaeth, byddai aelodau o'r cyhoedd yn gweithredu yn unol â'r un gofynion cyfreithiol.

Byddai hysbysiadau o gyfarfodydd y weithrediaeth a gyhoeddir o dan ofynion Rheoliadau 2001 yn cyd-fynd â gofynion adran 47 o Ddeddf 2021, ac yn cynnwys pob gwybodaeth berthnasol am yr holl amgylchiadau posibl y gellir cynnal cyfarfodydd o'r fath ynddynt, a phan fo'n briodol, sut i gael mynediad atynt (h.y. a yw'r cyfarfod yn un agored neu gaeedig ac a yw'n cael ei gynnal yn gyfan gwbl o bell, mewn lleoliad neu'n gyfuniad o'r rhain).

Yn ogystal, tra mae pandemig Covid-19, a chyfyngiadau cysylltiedig, yn parhau byddai gweithrediaethau prif gynghorau yn gallu cyfarfod mewn modd diogel o ran Covid.

7. Dadansoddiad o effeithiau eraill

Hyrwyddo Cyfleoedd Economaidd i Bawb (Trechu Tlodi)

Ni nodwyd unrhyw effeithiau niweidiol mewn perthynas â hyrwyddo cyfleoedd economaidd i bawb.

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Ni nodwyd unrhyw effaith benodol ar hawliau plant.

Y Gymraeg

Ni nodwyd unrhyw effaith ar y cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg na thriniaeth gyfartal o'r iaith.

Cydraddoldebau

Bydd y darpariaethau sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyhoeddi dogfennau'n electronig yn cynyddu hygyrchedd gwaith a phenderfyniadau llywodraeth leol i'r cyhoedd yn sylweddol iawn, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchodedig. Er nad yw graddau'r gwelliant mewn mynediad yr un fath ar gyfer pob disgrifiad o berson, yn gyffredinol bydd manteision sylweddol.

Bydd cyfarfodydd a dogfennau yn llawer mwy hygyrch drwy gyfryngau electronig, gan osgoi'r angen i ymweld â swyddfeydd y cyngor i weld hysbysiadau a dogfennau neu i fynychu cyfarfodydd, a allai fod yn rhwystr i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig neu gyfrifoldebau gofalu.

Os na all aelodau o'r cyhoedd gael mynediad at gyfarfodydd gartref, rhagwelir y byddant yn gallu cael mynediad drwy gyfleusterau ar-lein mewn canolfannau cymunedol. Yn ogystal, bydd y gofyniad i gynghorau roi cyfleusterau ar waith i alluogi aelodau o'r cyhoedd, na fyddent fel arall yn gallu gwneud hynny, i gael mynediad at y dogfennau y mae'n ofynnol eu cyhoeddi'n electronig, yn helpu i sicrhau nad yw'r rhai sydd heb fynediad digidol gartref o dan anfantais.

Bydd darparu mynediad electronig at ddogfennau yn cynorthwyo'r rhai sydd â nam ar eu clyw.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Bydd mynediad haws at y penderfyniadau a wneir gan weithrediaethau prif gyngor, a'r tryloywder sy'n deillio o hynny, yn cyfrannu at y nod ar gyfer Cymru sy'n fwy cyfrifol ar lefel fyd-eang drwy ddangos ymrwymiad i fod yn agored yn y sector cyhoeddus.

Drwy helpu i bontio i system ddigidol, bydd y system hon yn fwy cynaliadwy ar gyfer y dyfodol.

Yr effaith ar y sector gwirfoddol

Ni nodwyd unrhyw effeithiau penodol ar y sector gwirfoddol, elusennol neu nid-er-elw.

Asesu'r gystadleuaeth

Ni ddisgwylir i'r Rheoliadau effeithio ar lefel y gystadleuaeth yng Nghymru nac ar gystadleurwydd busnesau Cymru.